

ÖĞRETİMDE PLANLAMA VE DEĞERLENDİRME DERSİNİN ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖĞRETMEN ÖZ-YETERLİK ALGISINA ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Hakan KURT*

Gülay EKİCİ**

Özlem AKSU***

Murat AKTAŞ****

Ahmet GÖKMEN*****

Özet

Bu araştırmanın amacı; öğretimde planlama ve değerlendirme dersinin öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlik algısına etkisini incelemektir. Araştırma toplam 196 öğretmen adayının katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Bu araştırma karma (mixed) desene göre hazırlanmıştır. Araştırma verilerinin toplanmasında Tschannen-Moran & Hoy (2001) tarafından hazırlanmış olan “Öğretmen Öz-yeterlik Ölçeği” kullanılmıştır. Bu çalışma için ölçeğin geneli için hesaplanan Cronbach Alpha Güvenirlilik Katsayısı, .94’ dür. Nicel verilerin analizinde betimsel istatistiklerin yanında, bağımlı gruplar için t-testi, bağımsız gruplar için t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve etki büyüklüğü korelasyon katsayısı da hesaplanmıştır. Nitel verilerin analizinde ise içerik analizi yapılmıştır. Araştırma sonunda, öğretimde planlama ve değerlendirme dersinin öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlik algı düzeylerinin olumlu yönde değişmesinde etkili olduğu belirlenmiştir. Ayrıca öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlik algı düzeylerinin genel akademik başarı durumu ve mezun oldukları lise türü açısından anlamlı bir fark göstermediği bulunmuştur. Sadece öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlik algı düzeylerinin ölçeğin genelinde kız öğretmen adayları yönünde anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Nitel verilerde ise öğretmen adayları öğretimde planlama ve değerlendirme dersinin öğretmen öz-yeterlik algısının gelişmesinde olumlu etki yaptığını ancak dersin daha fazla uygulamaya yer verilerek işlenmesi gerektiğini vurgulamışlardır.

Anahtar Sözcükler: Öğretmenlik meslek dersleri, öğretimde planlama ve değerlendirme dersi, öğretmen adayı, öğretmen öz-yeterlik algısı, öğretmen eğitimi

* Yrd. Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, Biyoloji Eğitimi Bilim Dalı, Meram-Konya

** Doç. Dr. Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Teknikokullar-Ankara

*** Biyoloji Öğretmeni, Kazan Mustafa Hakan Güvençer Anadolu Lisesi-MEB, Ankara

**** Dr. Mehmet Tunç Fen Eğitim Kurumları, Ankara

***** Araş. Gör., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Biyoloji Eğitimi ABD, Ankara

Giriş

Öğretmenlik günümüzde toplumlar tarafından bir meslek olarak kabul görmektedir. Öğretmenliği meslek yapan faktör, bireyin taşıması gereken kişisel özelliklerden daha çok mesleki özelliklerin varlığıdır. İnsani özellikleri yeterli düzeyde olan bir bireyin öğretmenlik için gerekli şartlardan birini sağladığı fakat yeterli şartlara sahip olmadığı açıktır. Öğretmenlik mesleği, özel uzmanlık bilgisi ve becerisi gerektiren bir meslek olduğuna göre, bu mesleği tercih eden insanların, mesleğin gereklerini tam olarak yerine getirebilmeleri için bir takım yeterliklere sahip olması gerekir (Şişman, 2001). Bir ülkede, eğitimin kalitesini doğrudan etkileyen faktörlerin başında öğretmen yeterliği ya da niteliği gelmektedir. Öğretmen, bireyin nitelikli bir biçimde yetiştirilmesi sorumluluğunu taşımakla beraber hızla değişen ve gelişen şartlar karşısında hizmet öncesi eğitimden başlamak üzere, sürekli olarak kendisini de geliştirmek durumundadır (Gökçe & Demirhan, 2005). Miron (1983) yaptığı araştırmasında etkili öğretmen özelliklerini dört grup altında toplamaktadır. Bunlar; *Dersi sunuş biçimi* (açık, anlaşılır, açıklama, dersi somutlaştırma, uygun öğretim yöntemlerini kullanma, düşünce gelişimi sağlama), *yardım* (bilgi iletimi, güdüleme, yaratıcı düşünmeyi geliştirme), *danışmanlık* “öğretmen-öğrenci arasındaki duygusal ve sosyal etkileşimin” (dönüt sağlama, ilgi ve teşvik etme, esnek, samimi, hoşgörülü, içten, dürüst ve yardımsever davranma), *kişisel nitelikler* (dış görünüm, espri anlayışı, zeki, bilgili ve araştırmacı olma). Dikkat edileceği gibi belirtilen özellikler öğretmen adaylarına hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim programlarıyla kazandırılmaya çalışılmaktadır. Öğretmen konu alanını ne kadar iyi bilirse bilsin sahip olduğu bilgileri aktarabilmesi yönünde öğretmenlik meslek derslerini almaları gerekir ki öğretmen eğitimi hizmet öncesi eğitim olarak adlandırılan ve meslek diplomasına sahip oluncaya kadar aldığı eğitim-öğretim aşamasıyla başlar (Erden, 1998; Karacaoğlu, 2009; Şişman, 2001).

Öğretmenlerin belirlenen niteliklerde yetişmelerinde hizmet öncesi eğitim göz ardı edilemeyecek kadar çok önemlidir. Bu nedenle eğitim fakültelerinde verilen eğitimin ihtiyaçlara cevap verebilmesi yönünde 04.11.1997 tarihli Yüksek Öğretim Kurulu’ nun 97.30.2761 sayılı kararıyla 1998–1999 eğitim-öğretim yılından itibaren öğretmen yetiştirme sisteminde yeniden yapılanmaya gidilmiştir. Bu kapsamda pek çok değişiklikler yapılmasının yanında, “Öğretmenlik Meslek Bilgisi” derslerinde önemli değişiklikler yapılmıştır. Bu değişikliklerden biri de “Öğretimde planlama ve değerlendirme” dersinin programa konulmasıdır. Öğretimde planlama ve değerlendirme dersi, son değişikliklerden önceki süreçte bağımsız dersler olarak okutulan; Eğitimde Program Geliştirme (Eğitim Programları ve Öğretim), Öğretim İlke ve Yöntemleri (Genel Öğretim Yöntemleri) ile Ölçme ve Değerlendirme derslerinin tümünün içeriğini kapsayan oldukça geniş içerikli tek ders olarak düzenlenmiştir (YÖK, 1998a, YÖK, 1998b).

İçeriğine bakıldığında; öğretimde planlama ve değerlendirme dersi, temel program geliştirme kavramları ve süreçleri, ders programı, yıllık, ünite ve günlük planların geliştirilmesi, içerik seçimi ve organizasyonu, öğretim stratejileri, yöntemleri ve teknikleri, öğretim materyallerinin özellikleri ve seçimi, ölçme ve değerlendirme, değerlendirme yaklaşımları, test türleri, izleme ve başarı testlerinin geliştirilmesi, sınav sorusu yazma teknikleri ve not verme gibi konuları içeren çok kapsamlı bir derstir. İki saati uygulama, üç saati teorik olan toplam dört kredi olarak okutulan öğretimde planlama ve değerlendirme dersinin temel amacı, bu dersin kapsamında

öğrendikleri teorik bilgileri, öğretmenlik mesleklerinde kullanabilmeleri için gerek sınıf içi gerekse sınıf dışı etkinliklerle, bireysel ve grup çalışmaları yardımıyla öğrenmiş oldukları bilgileri pekiştirip kalıcılığını sağlamaktır (YÖK, 1998a).

Öğretmen adaylarının / öğretmenlerin öğretimde planlama ve değerlendirme dersinde gerekli bilgi ve becerilere sahip olmaları, bu bilgilerini beceri haline getirmeleri, alanında yeterli, kendine güvenen vb. niteliklere erişmeleri açısından çok önemlidir. Tüm öğretmenlik meslek derslerinde olduğu gibi öğretimde planlama ve değerlendirme dersinin de en önemli temel amaçlarının başında kendine güvenen, alanına hakim ve mesleki açıdan güçlü öğretmenler yetiştirebilmektir. Bireylerin bir konuda kendilerine güven hissetmeleri son zamanlarda üzerinde oldukça fazla durulan konulardan biridir ve bunun için “öz-yeterlik inancı ya da öz-yeterlik algısı” kavramları kullanılmaktadır.

“Öz-yeterlik inancı” kavramını ilk defa literatüre kazandıran Albert Bandura’dır. Bandura (1986) “Sosyal Öğrenme Kuramı” (Social Learning Theory) içinde algılanan “öz-yeterlik” (*Perceived Self-Efficacy*) olarak ifade ettiği, öz—yeterlik inancını şu şekilde tanımlamaktadır: “Öz-yeterlik, insanların belirli alanlardaki performanslarını gerçekleştirmek üzere gerekli etkinlikleri organize etmek ve bunları yürütmeye yönelik kendi kapasiteleri/yeterlikleri hakkındaki yargılarıdır.” Öz-yeterlik, yaşantılar aracılığıyla gelişir. Kişi kendi eylemlerinin etkililiğini değerlendirir, bu eylemleri başka kişilerin eylemleri ile kıyaslar. Bu bireyin çevresindeki insanlar tarafından bireye, davranışlarının belli standartları ne ölçüde karşıladığı söylenir. Yetenekli olduğuna inanan bir birey (yetenekli olmasa bile) pozitif bir öz-yeterlik duygusu geliştirir. Zıt olarak, öz-yeterlik duygusu zayıf olduğunda bu bireyler daha etkisiz davranışlar sergileme eğilimindedirler (Bjorklund 1995). Bandura’ya (1995) göre, bir bireyin öz-yeterlik inancı dört bilgi kaynağından etkilenmektedir. Bunlar; (1) tam/doğru deneyimler, (2) dolaylı deneyimler/yaşantılar, (3) sosyal ikna ve (4) fizyolojik ve duygusal durumdur.

Öz-yeterlikle ilgili yapılan çalışmalarda en önemli alanlardan biri öğretmen öz-yeterlik algısıdır (Bandura, 1997; Gibson & Dembo, 1986; Goddard, 2001; Emmer & Hickmen, 1991; Soodak & Podel, 1998; Hoy & Woolfolk, 1993; Ross, 1992). Öğretmen öz-yeterlik algısı, öğretmenlerin öğrencilerin performanslarını etkileme kapasitelerine veya görevlerini başarılı bir şekilde yerine getirebilmek için gerekli davranışları gösterebilecekleri konusundaki algıları olarak tanımlanmaktadır (Aston, 1984; Brouwers & Tomic, 2003; Goddard, Hoy & Woolfolk-Hoy, 2004; Guskey & Passaro, 1994; Tschannen-Moran ve diğerleri, 1998; Tschannen-Moran & Hoy, 2001). İlgili literatür incelediğinde öğretmenlerin / öğretmen adaylarının öz-yeterlik algılarının farklı değişkenler açısından belirlenmesi yönünde pek çok araştırmanın yapıldığı belirlenmiştir (Cannon & Scharmann, 1996; Gibson & Dembo, 1984; Guskey & Passaro, 1994; Soodak & Podel, 1993; Woolfolk, Rosoff & Hoy, 1990). Konuyla ilgili yurtdışı literatür incelendiğinde; öğretmenlerin öz-yeterlik algıları ile öğrenci başarıları (Allinder, 1995; Milner & Woolfolk Hoy, 2003; Moore & Esselman, 1992; Tschannen-Moran & Hoy, 2001), sınıf yönetimi ve zaman yönetimi stratejileri (Gibson & Dembo, 1984; Henson 2001) vb gibi daha spesifik konularda da öğretmenlerin öz-yeterlik algılarının incelendiği belirlenmiştir.

Ülkemizde de son yıllarda öğretmen öz-yeterlik algısı konusunda çalışmaların yapıldığı belirlenirken, bu çalışmaların daha çok öğretmen/öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlik algılarının farklı değişkenlere göre değerlendirildiği çalışmalar olduğu belirlenmiştir (Cerit, 2011; Çelikkaleli & İnandı, 2012; Ekici, 2008a; Ekici, 2008b; Ekici, Atık, Gökmen, Altunsoy & Çimen, 2010; Kiremit, 2006; Kotoman, 2010; Üstüner, Demirtaş, Cömert & Özer, 2009).

Araştırmanın Önemi

Yapılan çalışmalar incelendiğinde öğretmen adaylarının hizmet öncesi eğitim döneminde almak zorunda oldukları öğretmenlik meslek derslerinin öğretmen öz-yeterlik algı düzeyine etkisinin belirlenmesini ve bu dersleri almadan önce ve aldıktan sonra öğretmen öz-yeterlik algılarının kişisel niteliklere göre farklılaşma gösterip göstermediğini inceleyen, öğretmenlik meslek derslerinin uygulanaşına yönelik değerlendirmelerin yapıldığı ve ölçek geliştirmeye yönelik çalışmalara rastlanmaktadır (Bümen, 2006; Coşkun, Gelen & Öztürk, 2009; Coştı, Karamustafaoğlu & Ayas, 2005; Çelik & Önal, 2005; Karaca, 2006; Öksüz & Coşkun, 2012; Yeler, 2001). Ancak nitelikli öğretmenlerin yetiştirilmesine yönelik uygulamaların geliştirilmesi ve istenilen seviyelere ulaşmasında öğretimde planlama ve değerlendirme dersi oldukça önemli öğretmenlik meslek bilgisi derslerinden biridir. Bu nedenle öğretimde planlama ve değerlendirme dersinin öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlik algılarına katkısını farklı değişkenlere göre incelemesi, bu incelemenin deneysel olarak desenlenmiş bir araştırmayla yapılması ve nitel olarak toplanan öğrencilerin görüşlerinin belirlenerek nicel verilerle birbirini destekler şekilde yapılması açısından bu araştırma önemlidir. Bu araştırma sonuçlarıyla öğretmenlerin hizmet öncesi eğitim süreçlerine katkı sağlayacak oldukça önemli veriler sağlanacağı umulmaktadır.

Araştırmanın amacı

Bu araştırmanın amacı; öğretimde planlama ve değerlendirme dersinin öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlik algısına etkisini incelemektir. Bu genel amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır;

1. Öğretmen adaylarının öğretmenlik öz-yeterlik algı düzeylerinin dağılımı nasıldır?
2. Öğretimde planlama ve değerlendirme dersinin öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlik algı düzeyine etkisi nedir?
3. Öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlik algı düzeyi öğretimde planlama ve değerlendirme dersini almadan önce ve öğretimde planlama ve değerlendirme dersini aldıktan sonra;
 - a) cinsiyete,
 - b) genel akademik başarı durumuna ve
 - c) mezun oldukları lise türüne göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
4. Öğretmen adaylarının öğretimde planlama ve değerlendirme dersinin öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlik algısına etkisi konusundaki görüşleri nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

öğretimde planlama ve değerlendirme dersinin öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlik algısına etkisi *Açık uçlu görüş belirtme formu* Öğretmen Öz-yeterlik Ölçeği Bu kapsamda araştırmada nicel verileri toplamak için deneme öncesi (pre-experimental) desenlerden tek gruplu öntest-sontest deseni kullanılmıştır (Karasar, 1991:95-96). Tek grup öntest-sontest deseninde, gelişigüzel seçilmiş bir gruba bağımsız değişken uygulanır. Hem deney öncesi (ön-test) hem de deney sonrası (son-test) ölçmeler uygulanır. Desenin simgesel görünümü aşağıdaki şekildedir:

$$\overline{G_1 \quad O_{1.1} \quad X \quad O_{1.2}'} \text{ dir.}$$

G_1 : Araştırma grubu, $O_{1.1}$: Birinci ölçme (ön-test), X : bağımsız değişken (eğitim faaliyeti), $O_{1.2}$: ikinci ölçme (son-test)

Desende $O_{1.2} > O_{1.1}$ olması durumunda bunun X uygulamasından (eğitim faaliyeti) kaynaklandığı kabul edilir ve ona göre değerlendirme yapılır. Bu araştırmada da; öğretimde planlama ve değerlendirme dersiyle öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlik algılarında oluşan değişmeyi incelemek amacıyla 196 öğretmen adayına dönemin başında “Öğretmen Öz-yeterlik Ölçeği” ön-test olarak uygulanmıştır. Öğretmen adaylarına 12 hafta süresince haftada 5 saat olmak üzere toplam 60 saat öğretimde planlama ve değerlendirme dersi verilmiştir. Öğretimde planlama ve değerlendirme dersinin içeriği YÖK’ün Eğitim Fakülteleri için belirlemiş olduğu içerik doğrultusunda belirlenmiştir. Dönem başında öğretmen adaylarına ön-test olarak uygulanan öğretmen öz-yeterlik ölçeği dönemin sonunda son-test olarak uygulanmış ve iki ölçmede elde edilen öz-yeterlik algı puanları arasında bir fark olup olmadığı belirlenmiştir.

Çalışmada ayrıca deneysel desenle toplanan nicel veriler betimsel desenle toplanan nitel verilerle de desteklenerek öğretmen adaylarının öğretimde planlama ve değerlendirme dersinin öğretmen öz-yeterlik algılarına etkisine yönelik görüşleri belirlenmiştir. Bu çalışmada nitel boyutta toplanan veriler nicel verileri destekleyen alternatif olarak düşünülen araştırma yöntemidir. Alternatif olarak düşünülen araştırma yöntemi araştırma sonuçlarını etkileyen kişisel tepkileri inceleme açısından oldukça yararlıdır (Tashakkori & Teddlie, 1998).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2011–2012 eğitim-öğretim yılı ikinci döneminde Gazi Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesinin farklı öğretmenlik bölümüne kayıtlı ikinci sınıf öğrencilerinden toplam 196 öğrenci oluşturmuştur. Bu öğrenciler Şubat-Mayıs ayları arasında toplam 14 haftalık bir dönemde öğretimde planlama ve değerlendirme dersine katılan öğretmen adaylarıdır.

Çalışma grubunun niteliklerine bakıldığında; 54’ü (% 27,6) kız ve 142’i (%72,4) erkek öğretmen adayından oluşmaktadır. Genel akademik başarı durumuna göre; öğretmen adayları 1.00-1.99, 2.00-2.99 ve 3.00-4.00 olmak üzere üç gruba ayrılmıştır.

Bu gruplandırma yapılırken Gazi Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi başarı notu kriterleri dikkate alınmıştır (Teknik Eğitim Fakültesi, 2006:2). Buna göre öğretmen adaylarının 38'i (%19,4) 1.00-1.99 arası genel akademik başarı durumuna sahipken, 121'i (% 61,7) 2.00-2.99 ve 37'i (%18,9) 3.00-4.00 arası genel akademik başarı durumuna sahiptirler. Öğretmen adaylarının mezun oldukları lise türüne göre; meslek lisesi ve Anadolu teknik lise mezunu oldukları belirlenmiştir. Buna göre öğretmen adaylarının 166'ı (% 84,7) meslek lisesi mezunuyken, 30'u (%15,3) Anadolu teknik lisesi mezunudur.

Nicel verilerin toplandığı 196 öğretmen adayından oluşan araştırma grubundan random yoluyla seçilen toplam 20 öğretmen adayının nitel verilerin toplandığı açık uçlu görüş belirtme formuna görüşlerini yazmaları istenmiştir. Toplam 20 öğretmen adayının %50'i kız ve %50'i erkek öğrencilerden oluşmuştur.

Veri Toplama Aracı

Araştırma verilerinin toplanmasında Tschannen-Moran & Hoy (2001) tarafından hazırlanmış olan "Öğretmen Öz-yeterlik Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçeğin Türkçeye adaptasyonu, geçerlik ve güvenilirlik çalışması Çapa, Çakıroğlu & Sarıkaya (2005) tarafından yapılmıştır. Ölçek 9'lu Likert tipinde toplam 24 madde içermektedir. Öğrenci meşguliyeti boyutunda, öğretim stratejileri boyutunda ve sınıf yönetimi boyutunda 8'er madde yer almaktadır. Öğretmen adaylarının ölçekten alabilecekleri en yüksek puan 216.00 (24x9), en düşük puan 24.00 (24x1)'tür. Ölçeğin boyutlarından ise öğretmen adaylarının alabilecekleri en yüksek puan 72.00 (8x9) en düşük 8.00 (8x1)'dir. Ölçeğin geneli ve boyutlarına ait puanların dağılımı Çizelge 1'de verilmiştir.

1	2	3	4	5	6	7	8	9 (puan)
X	X	X	X	X	X	X	X	X
24	48	72	96	120	144	168	192	216 (24 maddeye ait ölçeğin toplam puanı)
X	X	X	X	X	X	X	X	X
8	16	24	32	40	48	56	64	72 (8'er maddeli boyutlara ait toplam puan)

Çizelge 1: Öğretmen Öz-yeterlik Ölçeği Puan Dağılımı

Çapa, Çakıroğlu & Sarıkaya (2005) tarafından ölçeğin geneli için hesaplanan Cronbach Alpha Güvenirlik Katsayısı, .93 olarak bulunurken, öğrenci meşguliyeti boyutu için .82, öğretim stratejileri boyutu için .86 ve sınıf yönetimi boyutu için .84 olarak hesaplanmıştır. Bu araştırma kapsamında ölçeğin geneli için hesaplanan Cronbach Alpha Güvenirlik Katsayısı, .942 olarak bulunurken, öğrenci meşguliyeti boyutu için .838, öğretim stratejileri boyutu için .866 ve sınıf yönetimi boyutu için .870 olarak hesaplanmıştır.

Açık uçlu görüş belirtme formu: Form araştırmanın kuramsal temeli, amaç ve alt amaçları dikkate alınarak hazırlanmıştır. Bu kapsamda; öğretmen adaylarının öğretimde planlama ve değerlendirme dersinin öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlik algısına etkisini hazırlanan deneme görüş belirtme formu hakkında eğitim bilimleri alanından 5 öğretim elemanının görüşleri alındıktan sonra 13 öğretmen adayına

uygulanarak gerekli düzeltmeler yapılmış ve son şekline getirilmiştir.

Dersin Yapısı

Bu çalışma 2011–2012 eğitim-öğretim yılı ikinci döneminde Şubat-Mayıs ayları arasında toplam 14 haftalık bir dönemde öğretimde planlama ve değerlendirme dersine katılan öğrencilerle gerçekleştirilmiştir (14 haftanın 2 haftası dönem içi sınavlar için kullanıldığından araştırma toplam 12 haftalık bir dönemi kapsamaktadır). Öğrencilere dönemin başında araştırmacılar tarafından ön-test olarak öğretmen öz-yeterlik ölçeği uygulanmıştır. Daha sonra dönem boyunca öğretimde planlama ve değerlendirme dersi kapsamında anlatılacak olan konular hakkında öğrencilere bilgi verilmiş ve bu konular arasından öğrencilerin kendi tercihlerine göre konular seçmeleri istenmiştir. İlerleyen haftalarda dersin bir bölümünde öğretim elemanı o haftaya ait konu hakkında teorik bilgileri anlattıktan sonra, dersin kalan süresinde ise, o haftadaki konuyu seçmiş olan öğrencilerin konunun sınıf içi uygulama örneklerini göstermeleri sağlanmıştır. Her dersin sonunda o hafta anlatılan konunun önemli noktalarının değerlendirildiği, beyin fırtınası tekniği kullanılarak öğrencilerin görüşlerini söyleyebilecekleri bir ortam oluşturulduktan sonra ders bitirilmiştir. Bu kapsamda dönem boyunca öğretmen adaylarının aktif olduğu ders içi faaliyetlere yer verilerek konular anlatılmıştır. Çalışma süresince araştırmacılar sınıfta yer almamışlardır. Dönem sonunda da araştırmacılar tarafından öğretmen öz-yeterlik ölçeği son-test olarak yeniden uygulanmış ve random yoluyla seçilen toplam 20 öğretmen adayının nitel verilerin toplandığı açık uçlu görüş belirtme formuna görüşlerini yazmaları istenmiştir.

Verilerin Analizi

Öğretimde planlama ve değerlendirme dersini alan öğretmen adaylarının ölçeğin genelinde ve alt boyutlarında öz-yeterlik algı düzeylerinin ön-test ve son-test puanlarının farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımlı gruplar için t-testi uygulanmıştır. Ayrıca etki büyüklüğü (η^2) korelasyon katsayısı hesaplanmıştır (Büyüköztürk, 2007:48). Diğer taraftan ön-testte ve son-testte ölçeğin genelinde ve alt boyutlarında öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlik algılarının cinsiyet, genel akademik başarı ve mezun oldukları lise türüne göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız gruplar için t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır.

Ayrıca nitel verilerin çözümlenmesinde içerik analizi yapılmış. Veri analizine başlamak için öncelikle katılımcıların cevap kâğıtları 1’den 20’ye kadar numaralandırılmıştır. İçerik analizinde temel amaç, verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Bunun için de birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır (Yıldırım & Şimşek, 2006). Katılımcılara ait örnek görüşler “K harfi ve katılımcı sıra numarasına” göre ifade edilmiştir. Örneğin: K20 gibi.

Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde çalışmanın alt amaçları yönünde yapılan istatistiksel işlemler sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Öğretmen Adaylarının Ön-Test ve Son-Test Sonrasında Öğretmenlik Öz-Yeterli Algı Düzeylerinin Dağılımına Ait Bulgular

Tablo 1. Öğretmen adaylarının ön-test ve son-test sonrasında öğretmenlik öz-yeterlik algı düzeylerinin dağılımı

Ölçeğin Boyutları		N	X	SS	Minimum	Maximum
Ölçeğin Geneli	Ön-test	196	164.50	22,70	90,00	216,00
	Son-test	196	167.27	22,059	90,00	216,00
Öğrenci Meşguliyeti	Ön-test	196	53.66	7,81	30,00	72,00
	Son-test	196	54.79	7,29	34,00	72,00
Öğretim Stratejileri	Ön-test	196	54.86	8,41	26,00	72,00
	Son-test	196	55.51	7,95	27,00	72,00
Sınıf Yönetimi	Ön-test	196	55.96	8,50	27,00	72,00
	Son-test	196	56.95	8,50	27,00	72,00

Tablo 1 incelendiğinde; öğretmen adaylarının ölçeğin genelinden ön-testten aldıkları puanların aritmetik ortalaması $X=164.50$ ve son-testten aldıkları puanların aritmetik ortalaması $X=167.27$ olarak bulunmuştur. Diğer taraftan Çizelge 1’de ölçeğin genelinden alınabilecek ortalama puanın 120.00 puan olduğu ve 5 seçeneğinde yer aldığı belirtilmektedir. Bu araştırma sonunda ise öğretmen adaylarının puanlarının 164.50 ve 167.27 olduğu belirlenirken, bu puanların ölçeğin genel ortalamasından oldukça yüksek olduğu ve “7 seçeneği” düzeyinde yani iyi seviyede olduğu belirlenmiştir. Diğer taraftan ölçeğin boyutlarında da öğretmen adaylarının aldıkları puanların aritmetik ortalaması hem ön-testte hem de son-testte ölçeğin boyutlarına ait ortalamadan ($X=40.00$ puan ve 5 seçeneği) yüksek çıkmıştır. Tablo 1’de de görüldüğü gibi, ortalamaların $X=53.66$ ile $X=56.95$ arasında değiştiği ve bu ortalamaların ölçek ortalamasından oldukça yüksek olduğu ve “7 seçeneği” düzeyinde yani iyi seviyede olduğu belirlenmiştir.

Öğretimde Planlama ve Değerlendirme Dersinin Öğretmen Adaylarının Öğretmen Öz-Yeterlik Algı Düzeyine Etkisine Ait Bulgular

Tablo 2. Öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlik algı düzeyine ait ön-test ve son-test puanlarının bağımlı gruplar için t- testi ile karşılaştırılması

Ölçeğin Boyutları	Gruplar	N	X	SS	sd	t	p	$\eta^{(2)}$
Ölçeğin Geneli	Ön-test	196	164,50	22,70	195	-1,315	,0190*	,551
	Son-test	196	167,27	22,05				
Öğrenci Meşguliyeti	Ön-test	196	53,66	7,81	195	-1,575	,0117*	,366
	Son-test	196	54,79	7,29				
Öğretim Stratejileri	Ön-test	196	54,86	8,41	195	-,856	,0393*	,423
	Son-test	196	55,51	7,95				
Sınıf Yönetimi	Ön-test	196	55,96	8,50	195	-1,205	,0230*	,430
	Son-test	196	56,95	8,50				

* $p<0.05$.

Tablo 2 incelendiğinde, öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlik algı düzeylerinin belirlendiği öğretmen öz-yeterlik ölçeğinin genelinden aldıkları ön-test ve son-test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($t_{(195)} = -1,315$, $p<0.05$). Diğer taraftan öğretmen öz-yeterlik ölçeğinin alt

boyutlarından da aldıkları ön-test ve son-test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Bu kapsamda öğrenci meşguliyeti boyutunda ($t_{(195)} = -1.575$, $p < 0.05$), öğretim stratejileri boyutunda ($t_{(195)} = -.856$, $p < 0.05$) ve sınıf yönetimi boyutunda da ($t_{(195)} = -1.205$, $p < 0.05$) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Belirlenen sonuçlara göre, öğretmen adaylarının nitelikli öğretmen olabilmek yönünde almak zorunda oldukları öğretimde planlama ve değerlendirme dersinin öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlik algı düzeylerinin olumlu yönde değişmesinde etkili olduğu söylenebilir. Bu noktada etki büyüklüklerine η^2) bakıldığında; uygulanan öğretimde planlama ve değerlendirme dersine ilişkin etki büyüklük değerlerinin ölçeğin genelinde ($\eta^2 = .551$), öğrenci meşguliyeti boyutunda ($\eta^2 = .366$), öğretim stratejileri boyutunda ($\eta^2 = .423$) ve sınıf yönetimi boyutunda $\eta^2 = .430$ olduğu belirlenmiştir. Bu da küçük ve orta arası bir karşılığı ifade etmektedir. Çünkü etki büyüklüğü 0.01, 0.06 ve 0.14 olarak sırasıyla küçük, orta ve büyük olarak tanımlanmıştır (Köklü, Büyüköztürk & Bökeoğlu, 2006:171-172; Gren, Salkind & Akey, 2000:159). Bu araştırmada belirlenen değerler etki büyüklüğünün büyük düzeyde olduğunu ifade etmektedir.

Öğretmen Adaylarının Öğretmen Öz-Yeterlik Algı Düzeyi Öğretimde Planlama ve Değerlendirme Dersini Almadan Önce ve Öğretimde Planlama ve Değerlendirme Yönetimi Dersini Aldıktan Sonra;

a) Cinsiyete,

a) Genel Akademik Başarı Durumuna ve

a) Mezun Oldukları Lise Türüne Göre Anlamlı Farklılığına Ait Bulgular

Tablo 3. Öğretmen adaylarının cinsiyete göre öğretmen öz-yeterlik algılarının ön-test ve son-test düzeyleri

Ölçeğin Boyutları	Gruplar	Cinsiyet	N	X	SS	sd	t	p
Ölçeğin Geneli	Ön-test	Kız	54	169,92	24,36	194	2,081	,039*
		Erkek	142	162,43	21,77			
	Son-test	Kız	54	168,38	23,02	194	1,358	,014*
		Erkek	142	166,84	21,74			
Öğrenci Meşguliyeti	Ön-test	Kız	54	55,42	8,18	194	1,962	,051
		Erkek	142	52,99	7,59			
	Son-test	Kız	54	55,31	7,53	194	,613	,540
		Erkek	142	54,59	7,21			
Öğretim Stratejileri	Ön-test	Kız	54	57,01	9,28	194	1,230	,270
		Erkek	142	54,04	7,93			
	Son-test	Kız	54	55,66	8,33	194	,164	,870
		Erkek	142	55,45	7,83			
Sınıf Yönetimi	Ön-test	Kız	54	57,48	8,70	194	1,485	,125
		Erkek	142	55,39	8,38			
	Son-test	Kız	54	57,40	8,83	194	,651	,517
		Erkek	142	56,78	8,40			

Tablo 3’de öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlik algı düzeyine ait ön-test ve son-test puanlarının cinsiyete göre farklılığının bağımsız gruplar için t-testi ile kar-

şılaştırılması incelendiğinde; kız öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlik algı düzeyleri ile erkek öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlik algı düzeyleri arasında ölçeğin genelinde hem öğretimde planlama ve değerlendirme dersini almadan önce uygulanan ön-testte hem de öğretimde planlama ve değerlendirme dersini aldıktan sonra uygulanan son-testte istatistiksel olarak kız öğretmen adayları yönünde anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir (ön-test= $t_{(194)}\text{ölçeğin geneli} = 2,081, p<0.05$ ve son-test= $t_{(194)}\text{ölçeğin geneli} = 1,358, p<0.05$). Diğer taraftan ölçeğin tüm boyutlarında kız öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlik algı düzeyleri ile erkek öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlik algı düzeyleri arasında hem öğretimde planlama ve değerlendirme dersini almadan önce uygulanan ön-testte hem de öğretimde planlama ve değerlendirme dersini aldıktan sonra uygulanan son-testte istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (ön-test= $t_{(194)}\text{öğrenci meşguliyeti} = 1,962, p>0.05$ ve son-test= $t_{(194)}\text{öğrenci meşguliyeti} = ,613, p>0.05$; ön-test= $t_{(194)}\text{öğretim stratejileri} = 1,230, p>0.05$ ve son-test= $t_{(194)}\text{öğretim stratejileri} = ,164, p<0.05$; ön-test= $t_{(194)}\text{sınıf yönetimi} = 1,485, p>0.05$ ve son-test= $t_{(194)}\text{sınıf yönetimi} = ,651, p>0.05$).

Tablo 4. Öğretmen adaylarının genel akademik başarı durumuna göre öğretmen öz-yeterlik algılarının ön-test ve son-test düzeyleri

Ölçeğin Boyutları	Gruplar	Başarı*	N	X	SS	F	p
Ölçeğin Geneli	Ön-test	1.00–1.99	38	158,68	21,89	1,561	,212
		2.00–2.99	121	165,79	22,99		
		3.00–4.00	37	166,24	22,18		
	Son-test	1.00–1.99	38	167,10	17,39	,015	,985
		2.00–2.99	121	167,47	23,27		
		3.00–4.00	37	166,78	22,77		
Öğrenci Meşguliyeti	Ön-test	1.00–1.99	38	51,60	6,80	1,664	,192
		2.00–2.99	121	54,22	8,276		
		3.00–4.00	37	53,94	7,00		
	Son-test	1.00–1.99	38	53,76	6,17	,495	,611
		2.00–2.99	121	55,11	7,58		
		3.00–4.00	37	54,81	7,44		
Öğretim Stratejileri	Ön-test	1.00–1.99	38	53,18	8,11	1,269	,283
		2.00–2.99	121	54,97	8,25		
		3.00–4.00	37	56,24	9,13		
	Son-test	1.00–1.99	38	55,05	6,96	,079	,924
		2.00–2.99	121	55,62	8,39		
		3.00–4.00	37	55,62	7,56		
Sınıf Yönetimi	Ön-test	1.00–1.99	38	53,89	9,18	1,467	,233
		2.00–2.99	121	56,59	8,41		
		3.00–4.00	37	56,05	7,95		
	Son-test	1.00–1.99	38	58,28	6,78	,602	,549
		2.00–2.99	121	56,72	8,91		
		3.00–4.00	37	56,35	8,79		

*0.00–0.99 genel akademik başarı grubunda hiçbir öğrenci yer almadığından değerlendirmede dikkate alınmamıştır.

**Levene Testi; (ön-test= $F_{ölçeğin\ geneli} = ,918$, $sd=193$; $p=,401$; son-test= $F_{ölçeğin\ geneli} = 1,929$ $sd=193$; $p=,148$; ön-test= $F_{öğrenci\ meşguliyeti} = 2,366$; $sd=193$; $p=,097$; son-test= $F_{öğrenci\ meşguliyeti} = 1,725$; $sd=193$; $p=,181$; ön-test= $F_{öğretim\ stratejileri} = ,178$; $sd=193$; $p=,837$; son-test= $F_{öğretim\ stratejileri} = ,941$; $sd=193$; $p=,392$; ön-test= $F_{sınıf\ yönetimi} = 1,207$; $sd=193$; $p=,301$; son-test= $F_{sınıf\ yönetimi} = 1,827$; $sd=193$; $p=,148$)

Tablo 4’te öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlik algı düzeyine ait ön-test ve son-test puanlarının genel akademik başarı durumuna (1.00-1.99; 2.00-2.99 ve 3.00-4.00) göre farklılığının tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile karşılaştırılması yapılmıştır. Daha önce varyansların homojenliği Levene testi ile kontrol edilmiş ve varyansların homojen olduğu belirlendikten sonra ANOVA testi yapılmıştır. Öğretmen adaylarının hem ölçeğin genelinde hem de boyutlarında tüm genel akademik başarı düzeylerinde öğretmen öz-yeterlik algı düzeyleri hem öğretimde planlama ve değerlendirme dersini almadan önce uygulanan ön-testte hem de öğretimde planlama ve değerlendirme dersini aldıktan sonra uygulanan son-testte istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir (ön-test= $F_{(2-193)ölçeğin\ geneli} = 1,561$; $p>.05$; son-test= $F_{(2-193)ölçeğin\ geneli} = ,015$; $p>.05$; ön-test= $F_{(2-193)öğrenci\ meşguliyeti} = 1,664$;

$p>.05$; son-test= $F_{(2-193)}\text{öğrenci meşguliyeti} = ,495$; $p>.05$; ön-test= $F_{(2-193)}\text{öğretim stratejileri} = 1,269$; $p>.05$; son-test= $F_{(2-193)}\text{öğretim stratejileri} = ,079$; $p>.05$; ön-test= $F_{(2-193)}\text{sınıf yönetimi} = 1,467$; $p>.05$; son-test= $F_{(2-193)}\text{sınıf yönetimi} = ,602$; $p>.05$)

Tablo 5. Öğretmen adaylarının mezun oldukları lise türüne göre öğretmen öz-yeterlik algı düzeyleri

Ölçeğin Boyutları	Gruplar	Lise Türü	N	X	SS	sd	t	P
Ölçeğin Geneli	Ön-test	Meslek Lisesi	166	165,30	22,70	194	1,163	,246
		Anadolu Teknik Lise	30	160,06	22,55			
	Son-test	Meslek Lisesi	166	167,96	21,51	194	1,035	,302
		Anadolu Teknik Lise	30	163,43	24,92			
Öğrenci Meşguliyeti	Ön-test	Meslek Lisesi	166	53,92	7,75	194	1,115	,266
		Anadolu Teknik Lise	30	52,20	8,10			
	Son-test	Meslek Lisesi	166	55,06	7,17	194	1,222	,223
		Anadolu Teknik Lise	30	53,30	7,89			
Öğretim Stratejileri	Ön-test	Meslek Lisesi	166	55,07	8,35	194	,825	,410
		Anadolu Teknik Lise	30	53,70	8,77			
	Son-test	Meslek Lisesi	166	55,87	7,66	194	1,488	,138
		Anadolu Teknik Lise	30	53,53	9,30			
Sınıf Yönetimi	Ön-test	Meslek Lisesi	166	56,29	8,59	194	1,263	,208
		Anadolu Teknik Lise	30	54,16	7,90			
	Son-test	Meslek Lisesi	166	57,02	8,33	194	,251	,802
		Anadolu Teknik Lise	30	56,60	9,55			

Tablo5’de öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlik algı düzeyine ait ön-test ve son-test puanlarının mezun oldukları lise türüne göre farklılığının bağımsız gruplar için t-testi ile karşılaştırılması incelendiğinde; öğretmen adaylarının hem ölçeğin genelinde hem de boyutlarında mezun olunan lise türlerine göre öğretmen öz-yeterlik algı düzeyleri hem öğretimde planlama ve değerlendirme dersini almadan önce uygulanan ön-testte hem de öğretimde planlama ve değerlendirme dersini aldıktan sonra uygulanan son-testte istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir (ön-test= $t_{(194)}\text{ölçeğin geneli} = 1,163$, $p>0.05$ ve son-test= $t_{(194)}\text{ölçeğin geneli} = 1,035$, $p>0.05$; ön-test= $t_{(194)}\text{öğrenci meşguliyeti} = 1,115$, $p>0.05$ ve son-test= $t_{(194)}\text{öğrenci meşguliyeti} = 1,222$, $p>0.05$; ön-test= $t_{(194)}\text{öğretim stratejileri} = ,825$, $p>0.05$ ve son-test= $t_{(194)}\text{öğretim stratejileri} = 1,488$, $p<0.05$; ön-test= $t_{(194)}\text{sınıf yönetimi} = 1,263$, $p>0.05$ ve son-test= $t_{(194)}\text{sınıf yönetimi} = ,251$, $p>0.05$).

Öğretmen Adaylarının Öğretimde Planlama ve Değerlendirme Dersinin Öğretmen Adaylarının Öğretmen Öz-Yeterlik Algısına Etkisi Konusundaki Görüşlerine Ait Bulgular

Öğretmen adaylarının öğretimde planlama ve değerlendirme dersinin öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlik algısına etkisi konusundaki görüşlerini belirlemek amacıyla yazılı olarak görüşlerini belirtmeleri istenmiştir. Yazılı olarak ifade edilen görüşlerden elde edilen veriler içerik analizi yapılarak incelenmiştir. Bu kapsamda öğretmen adaylarının görüşleri iki temada toplanmıştır. Bunlardan birincisi; öğre-

timde planlama ve değerlendirme dersinin önemi-katkısı, ikincisi ise; öğretimde planlama ve değerlendirme dersinin işlenişine yönelik önerilerdir. Elde edilen bulgular öğretmen adaylarının çoğunun öğretimde planlama ve değerlendirme dersinin öğretmen öz-yeterlik algılarının gelişmesinde olumlu yönde etkilediğini vurgulamaktadır:

1. Öğretmen adaylarının öğretimde planlama ve değerlendirme dersinin öğretmen öz-yeterlik algısının gelişimi yönünde önemi-katkısı konusundaki görüşleri:

Elde edilen bulgular öğretmen adaylarının çoğu öğretimde planlama ve değerlendirme dersinin öğretmen öz-yeterlik algısının gelişmesini olumlu yönde etkilediğini vurgulamaktadır: Bu kapsamda belirtilen görüşlerden aşağıda örnekler verilmiştir.

Öğretimde planlama ve değerlendirme dersi öğretmenlik meslek derslerinden en önemlisi bana göre. Çünkü bu derste alanımızla ilgili bilgiyi öğrenciye aktarırken hangi yöntemi, tekniği, stratejiyi kullanabileceğimizi öğreniyoruz. Öğrencisine bilgiyi iyi aktaran öğretmenin de öz-yeterliği yüksek olur. Bu ders öz-yeterliğimin gelişmesine olumlu yönde katkı sağlıyor.K6

Uygulamalı bir ders olduğundan bana çok katkı sağlıyor. Özellikle öğrenciye konuyu nasıl öğretmem gerektiğini öğreniyorum ve buda benim kendine olan güvenimi yükseltiyor.K11

Öğretimde planlama ve değerlendirme dersinden sonra sınıfta neyi, nasıl yapmam gerektiğini, öğretimi planlama-uygulama-değerlendirme işlemlerini bu derste öğrenebiliyorum. K12

Öğretimde planlama ve değerlendirme dersi öğretmen öz-yeterlik algısının gelişmesine olumlu katkı sağlıyor. Çünkü bu derste bir öğretmenin yapması gereken görevlerinin farkına varmayı öğreniyoruz. Görevlerimizin farkında olarak ve bilinçli bir şekilde yapmak için tecrübeler kazanıyoruz.K17

Daha önceki derslerde öğretmenlik mesleğinde uygulamam gereken yöntemleri öğrenmemiştim fakat öğretimde planlama ve değerlendirme dersinde, öğretmenin önemli olan öğretim görevinde dikkat etmesi gereken noktaları anladım. K9

Öğretimde planlama ve değerlendirme dersi öğretmenlik mesleğine yönelik bilinç kazanmamızı sağlıyor.K20

Öğretimde planlama ve değerlendirme dersinde öğrendiklerim öğretmenlik mesleğinde öğretmenin yöntemler konusunda çok iyi yetiştirmesi gerektiğini düşünmemi sağladı. K3

2. Öğretmen adaylarının öğretimde planlama ve değerlendirme dersinin öğretmen öz-yeterlik algısının gelişimine etkisini arttırmak için işlenişine yönelik önerileri:

Elde edilen bulgular öğretmen adaylarının çoğu öğretimde planlama ve değerlendirme dersinin öğretmen öz-yeterlik algılarının gelişmesini olumlu yönde etkilediğini ancak bu yönde daha etkili olması için dersin işlenişinde öğretim elemanlarına yönelik öneriler vurgulamaktadır. Bu kapsamda belirtilen görüşlerden aşağıda örnekler verilmiştir.

Ders daha çok teorik olarak işleniyor. Eğer uygulamaya daha çok ağırlık veriliyor olsa bu durum bizlerin daha çok deneyim kazanmamızı sağlar. Yöntemlerin ve tekniklerin uygulamalı olarak bizlere öğretilmesini isterim.K1

Bu dersin daha etkili olabilmesi için. Teorik olarak bize verilen bilgilerin tümünün bizimle uygulamaya imkan verilmesi şeklinde işlenmesini tercih ederim.K9

Öğretim elemanlarının uygulamaya ağırlık vererek bizlere örnek olmasını isterim. Böylece derste daha çok öğrenebilirim. K13

Ders 5 saat ve çok uzun, bazen sıkılıyorum. Fakat öğretmen bizlere daha çok görev vererek bizleri aktif hale getirince çok daha zevk alıyorum.K15

Ders amacına uygun olarak verilirse çok etkili bir ders. Ancak uygulamaya çok fazla yer verilmemesi amacına yeterince ulaşmasını engelliyor.K18

Tüm derslerde olduğu gibi bu derste teorik olarak işleniyor. Keşke daha fazla uygulamaya yer verilebilse daha etkili olabilir. K3

Bize uygulamalı yöntemleri anlatan öğretim elemanı kendisi teorik olarak anlatıyor. Bu bana göre bir çelişkiyi ifade ediyor. Uygulamalı yöntemleri bizlere uygulamalı olarak verilmesi gerekmektedir. K20

Bizim bu derste başarılarımız öğretim elemanının bize bilgileri verirken ki ortaya koyduğu başarısına bağlıdır. K19

Öğretim elemanlarının bu dersin uygulama boyutunu iyi bilmeleri gerekmektedir ki bizlere güzel anlatabilsin ve bizlerde öğrenebilelim.K7

Sonuçlar ve Tartışma

Öğretmen adaylarının nitelikli öğretmenler olarak yetişebilmeleri yönünde almak zorunda oldukları öğretmenlik formasyon derslerinden biri öğretimde planlama ve değerlendirme dersidir (YÖK, 1998a; YÖK, 1998b; YÖK, 2007). Öğretmenlerin etkili bir öğretimde planlama ve değerlendirme becerileri kazanabilmelerinde önemli olan faktörlerden biri de öğretmen öz-yeterliğidir. Öğretimde planlama ve değerlendirme dersinin öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlik algısına etkisini incele-

meyi amaçlayan bu çalışma sonunda ulaşılan sonuçlar aşağıda literatür desteğiyle tartışılmıştır.

Öğretmen adaylarının ön-testten aldıkları puanların aritmetik ortalamasının $X=164.50$ olduğu ve son-testten aldıkları puanların aritmetik ortalamasının $X=167.27$ olduğu bulunmuştur. Öğretmen adaylarının puanlarının, 120.00 puan olan ölçek ortalamasından oldukça yüksek olduğu ve “7 puan” düzeyinde yani iyi seviyede olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca ölçeğin boyutlarında da öğretmen adaylarının aldıkları puanların aritmetik ortalaması hem ön-testte hem de son-testte ölçeğin boyutlarına ait ortalamadan ($X=40.00$) yüksek çıkmış ve “7 puan” düzeyinde yani iyi seviyede olduğu belirlenmiştir. Kahyaoğlu ve Yangın (2007) tarafından yapılan araştırmada öğretmen adaylarının öz-yeterliklerinin yüksek olduğu belirlenirken, genellikle yapılan araştırmalarda öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlik algılarının orta düzeyde olduğu belirlenmiştir (Ekici, Atik, Gökmen, Altunsoy & Çimen; 2010; Üstüner, Demirtaş, Cömert & Özer, 2009).

Yapılan değerlendirmede öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlik ölçeğinin genelinden aldıkları ön-test ve son-test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır. Diğer taraftan öğretmen öz-yeterlik ölçeğinin alt boyutlarından da aldıkları ön-test ve son-test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Bu kapsamda öğrenci meşguliyeti boyutunda, öğretim stratejileri boyutunda ve sınıf yönetimi boyutunda da istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Belirlenen sonuçlara göre, öğretmen adaylarının nitelikli öğretmen olabilmek için almak zorunda oldukları öğretimde planlama ve değerlendirme dersinin öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlik algı düzeyinin olumlu yönde değişmesinde etkili olduğu söylenebilir. Ayrıca öğretimde planlama ve değerlendirme dersine ilişkin etki büyüklük değerlerinin ölçeğin genelinde ($\eta^2 = .551$), öğrenci meşguliyeti boyutunda ($\eta^2 = .366$), öğretim stratejileri boyutunda ($\eta^2 = .423$) ve sınıf yönetimi boyutunda ($\eta^2 = .430$) olduğu belirlenmiştir. Bu da küçük ve orta arası bir karşılığı ifade etmektedir. Kutluca, Birgin ve Çatlıoğlu (2007), öğretimde planlama ve değerlendirme dersi etkinliklerinin öğretmen adaylarının bireysel, mesleki ve sosyal gelişimlerine katkı sağladığını ilaveten öğrenmelerine yardımcı olduğunu ifade etmişlerdir.

Öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlik algı düzeyine ait ön-test ve son-test puanlarının cinsiyete göre farklılığının bağımsız gruplar için t-testi ile karşılaştırılması sonucunda; kız öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlik algı düzeyleri ile erkek öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlik algı düzeyleri arasında ölçeğin genelinde hem öğretimde planlama ve değerlendirme dersini almadan önce uygulanan ön-testte hem de öğretimde planlama ve değerlendirme dersini aldıktan sonra uygulanan son-testte istatistiksel olarak kız öğretmen adayları yönünde anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca ölçeğin tüm boyutlarında kız öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlik algı düzeyleri ile erkek öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlik algı düzeyleri arasında hem öğretimde planlama ve değerlendirme dersini almadan önce uygulanan ön-testte hem de öğretimde planlama ve değerlendirme dersini aldıktan sonra uygulanan son-testte istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. İlgili literatürde incelendiğinde, kız öğretmen adaylarının öz-yeterlik algılarının erkek öğretmen adaylarının öz-yeterlik algısından daha yüksek olduğunu gösteren çalışmalar varken (Aktaş & Walter, 2005; Çapri & Çelikkaleli,

2008; Morgil, Seçken & Yücel, 2004; Otacioğlu, 2008), buna karşılık öğretmen adaylarının öz-yeterlik algılamasının cinsiyete göre değişmediğini ya da erkek öğretmen adaylarının öz-yeterlik algılarının daha yüksek olduğuna yönelik bulgular elde edilen çalışmalarda bulunmaktadır (Akengin, Şahin, Kaya & Bengiç, 2010; Aksu, 2008; Cantrell, Young & Moore, 2003; Çalışkan, Sezgin Selçuk & Özcan, 2004; Ekici, 2008; Kahyaoğlu & Yangın, 2007; Öksüz & Coşkun, 2012; Şahinkaya, 2008; Yaman, Koray & Altınçekiç, 2004).

Elde edilen diğer önemli sonuçlardan birinde ise, öğretmen adaylarının hem ölçeğin genelinde hem de boyutlarında tüm genel akademik başarı düzeylerinde öğretmen öz-yeterlik algı düzeyleri hem öğretimde planlama ve değerlendirme dersini almadan önce uygulanan ön-testte hem de öğretimde planlama ve değerlendirme dersini aldıktan sonra uygulanan son-testte istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Yapılan araştırmalarda da öğretmen adaylarının öz-yeterlik algı düzeyleriyle genel akademik başarıları arasında ilişki olduğu belirtilmektedir (Uzun, Özkılıç & Şentürk, 2010; Çalışkan, Sezgin Selçuk & Özcan, 2010).

Öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlik algı düzeyine ait ön-test ve son-test puanlarının mezun oldukları lise türüne göre farklılığının bağımsız gruplar için t-testi ile karşılaştırılması sonucunda; öğretmen adaylarının hem ölçeğin genelinde hem de boyutlarında mezun olunan lise türlerine göre öğretmen öz-yeterlik algı düzeyleri hem öğretimde planlama ve değerlendirme dersini almadan önce uygulanan ön-testte hem de öğretimde planlama ve değerlendirme dersini aldıktan sonra uygulanan son-testte istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Literatürde öğretmen adaylarının öz-yeterlik algılarının mezun olunan lise türüne göre değiştiğine yönelik sonuçlar elde eden çalışmalara rastlanmakta iken (Akengin, Şahin, Kaya & Bengiç, 2010; Otacioğlu, 2008; Öksüz & Coşkun, 2012), mezun olunan lise türüne göre değişmediğini ortaya koyan çalışmalar da bulunmaktadır (Aksu, 2008; Ekici, 2008a; Kahyaoğlu & Yangın, 2007; Yaman, Koray & Altınçekiç, 2004).

Öğretmen adaylarının öğretimde planlama ve değerlendirme dersinin öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlik algısına etkisi konusundaki görüşlerine ait sonuçlar ise nicel bulguları destekler niteliktedir. Bu kapsamda öğretmen adaylarının görüşleri iki tema altında toplanmıştır. Bunlardan birincisi; öğretimde planlama ve değerlendirme dersinin önemi-katkısı, ikincisi ise; öğretimde planlama ve değerlendirme dersinin işlenişine yönelik önerilerdir. Öğretmen adaylarının çoğu öğretimde planlama ve değerlendirme dersinin öğretmen öz-yeterlik algısının gelişimini olumlu yönde etkilediğini ancak etkili olabilmesi yönünde daha fazla uygulamalı eğitim yapılması gerektiğini vurgulamışlardır. İlgili literatürle birbirini destekler nitelikte sonuçlar elde edilmiştir. Çünkü literatürde de öğretmen adayları öğretmenlik meslek derslerinin gerekli olduğunu belirtmektedirler (Kılıç & Acat, 2007). Diğer taraftan nitelikli öğretmen yetiştirmek için eğitim fakültelerindeki öğretim elemanlarının katılımıyla da araştırmalar yapılabilir. Kavcar (2003)'ün de belirttiği gibi "*öğretmen yetiştiren öğretmen tipi*" büyük önem taşımaktadır. Çünkü yapılan araştırmalarda öğretmen adaylarının öğretim elemanlarının ders işleyişinden çok etkilendikleri (Gökyer, 2012; Küçüköğlu & Köse, 2008; Semerci, 2004) ve etkinliklerin öğretmen adaylarının bireysel, mesleki ve sosyal gelişimlerine katkı sağladığı ifade edilmektedir (Kutluca, Birgin & Çatlıoğlu, 2007).

Sonuç olarak, eğitim-öğretimde hedefler ne kadar iyi belirlenirse belirlensin, dersin içeriği ne kadar işlevsel seçilip organize edilirse edilsin, ilgili hedefler uygun niteliklere sahip öğretmenler tarafından öğrencilerde davranış olarak ortaya çıkartılmaya çalışılmadıkça, eğitimden beklenen sonucun alınması mümkün değildir (Sünbül, 2001). Bu nedenle öğretmenlerin hizmet öncesi eğitimde almaları gereken öğretmenlik formasyon derslerinin önemi göz ardı edilmemelidir. Derslerde öğretmen adaylarına nitelikli yetiştirmeleri yönünde fırsatlar sağlayan eğitim-öğretim ortamları oluşturulmalı ve öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlik inançları belirli zamanlarda değerlendirilmelidir.

Bu araştırma sonuçları dikkate alınarak farklı araştırmalar için aşağıdaki öneriler sunulabilir;

1. Bu çalışma farklı branşlardaki öğretmen adaylarıyla ve farklı öğretmenlik meslek dersleriyle hazırlanabilir.
2. Öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlik algılarına öğretmenlik meslek derslerinin etkisini belirlemeye yönelik nitel verilere ağırlık veren araştırmalar hazırlanabilir.

Kaynakça

- Akengin, H., Şahin C.T., Kaya B., Bengiç G. & Sargın S., (2010). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Bazı Genel Coğrafya Konuları ve Bunların Öğretimi ile ilgili Öz-yeterlik Algıları. **Marmara Coğrafya Dergisi**, 78-97.
- Aksu, H. H., (2008). "Öğretmen Adaylarının Matematik Öğretimine İlişkin Öz-yeterlilik İnançları." **Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 8 (2): 161-170.
- Aktaş, I. & Walter J., (2005). Öğretmen adaylarının mesleki yeterlilik duygusu. **Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi**, 3 (4): 127-131.
- Allinder, R. M., (1994). "An Examination of the Relationship Between Teacher Efficacy and Curriculum Based Measurement and Student Achievement." **Remedial & Special Education**, 27: 141-152.
- Aston, P.T., (1984). Teacher efficacy: A motivational paradigm for effective teacher education. **Journal of Teacher Education**, 35 (5): 28-32.
- Bandura, A., (1986). **Social foundations of thought and action: a social cognitive theory**. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Bandura, A., (1995). **Self-efficacy in changing societies**. New York: Cambridge University Press.
- Bandura, A., (1997). **Self-efficacy. The exercise of control**. New York: W.H. Freeman.
- Bjorklund, D. F., (1995). **Children's thinking: developmental function and individual differences**. Brooks/Cole Pub.
- Brouwers, A. & Tomic, W., (2003). A test of the factorial validity of the teacher efficacy scale. **Research in Education**, 69: 67-80.
- Bümen, N. T., (2006). Doktora Eğitimi Yapan Öğrencilere Yönelik Yürütülen "Öğretimde Planlama ve Değerlendirme" ile "Gelişim ve Öğrenme" Derslerinin Değerlendirilmesi. **Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri**, 6 (1): 7-52.
- Büyükoztürk, Ş., (2007). **Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı**. Ankara: Pegem-A Yayıncılık.
- Cannon, J. R. & Scharmann, L. C., (1996). Influence of a Cooperative Early Field Experience On Preservice Elementary Teachers' Science Self- Efficacy. **Science Education**, 80: 419-436.
- Cantrell, P., Young S. & Moore A., (2003). Factors affecting science teaching efficacy of preservice elementary teachers. **Journal of Science Teacher Education**, 14 (3): 177-192.

- Cerit, Y. (2011). The relationship between preservice classroom teachers' self-efficacy beliefs and classroom management orientations. **Buca Eğitim Fakültesi Dergisi**, 30 (2011): 156-175.
- Creswell, J. W. (2003). **Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches** (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Creswell, J. W. (2005). **Educational Research: Planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research**. Upper Saddle River, Merrill, NJ.
- Creswell, J.W. (2006). **Understanding mixed methods research** (Chapter 1). Available from: http://www.sagepub.com/upm-data/10981_Chapter_1.pdf.
- Çapa, Y., Çakıroğlu, J. & Sarıkaya, H., (2005). The development and validation of a Turkish version of the teachers' sense of efficacy scale. **Eğitim ve Bilim**, 30 (137): 74-81.
- Coşkun, E., Gelen, İ. & Öztürk, E. P. (2009). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Öğretimi Planlama, Uygulama ve Değerlendirme Yeterlik Algıları. **Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 6 (12), 140-163.
- Coştu, B., Karamustafaoğlu, S. & Ayas, A., (2005). Öğretimde Planlama ve Değerlendirme Dersi Uygulama Etkinliklerinin Geliştirilmesi ve Değerlendirilmesi. **Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 2 (29), 111-120.
- Çalışkan, S., Sezgin Selçuk, G. & Özcan, Ö., (2010). "Fizik Öğretmen Adaylarının Öz-yeterlik İnançları: Cinsiyet, Sınıf Düzeyi ve Akademik Başarının Etkileri." **Kastamonu Eğitim Dergisi**, 18 (2), 449-466.
- Çapa, Y., Çakıroğlu, J. & Sarıkaya, H., (2005). The development and validation of a Turkish version of the teachers' sense of efficacy scale. **Eğitim ve Bilim**, 30 (137): 74-81.
- Çapri, B. & Çelikkaleli Ö., (2008). Öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutum ve mesleki yeterlilik inançlarının cinsiyet, program ve fakültelerine göre incelenmesi. **İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 9 (15): 33-53.
- Çelik, F. & Önal, A. S., (2005). "Öğretimde Planlama ve Değerlendirme Dersi Öğretim Programının Değerlendirilmesi." **Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 18.
- Çelikkaleli, Ö. ve İnandı, Y., (2012). İlköğretim Öğretmenlerinin Disiplin Anlayışı ve Kişilerarası İlişkiye Yönelik Yetkinlik İnancının İncelenmesi. **Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi**, 2 (2): 15-28.
- Ekici, G., (2008a). Effects of classroom management lesson on preservice teacher' teacher sense of self efficacy. **Hacettepe University Journal of Education**, 35: 98-110.
- Ekici, G., (2008b). "Sınıf Yönetimi Dersinin Öğretmen Adaylarının Sınıf Yönetimine Yönelik Tutum ve İnanç Kazanma Düzeyine Etkisi." **Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 17 (3): 167-182.
- Ekici, G., Atik, A. D., Gökmen, A., Altunsoy, S. & Çimen, O., (2010). **An assessment of the relationship between teacher candidates' levels of teacher self-efficacy and levels of their attitudes and beliefs on classroom control**. Uluslararası Öğretmen Yetiştirme Politikaları ve Sorunları Sempozyumu II, sayfa:1196-1204, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Bakü-Azerbaycan ve Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi.
- Emmer, E. & Hickmen, J., (1991). Teacher efficacy in classroom management and discipline. **Educational and Psychological Measurement**, 51: 755-765.
- Erden, M., (1998). **Öğretmenlik mesleğine giriş**. İstanbul: Alkım yayınları
- Gibson, S., & Dembo, M., (1984). Teacher efficacy: A construct validation. **Journal of Education Psychology**, 76: 569-582.
- Goddard, R. D., Hoy, W. K., & Woolfolk-Hoy, A. W., (2004). Collective efficacy beliefs: Theoretical developments, empirical evidence, and future directions. **Educational Researcher**, 33(3): 3-13.
- Gökçe, E., & Demirhan, C., (2005). "Öğretmen Adaylarının ve İlköğretim Okullarında Görev Yapan Uygulama Öğretmenlerinin Öğretmenlik Uygulaması Etkinliklerine İlişkin Görüşleri." **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**, 38 (1): 43-71.

- Gökkyer, N., (2012). "Öğretmen Adaylarının Hizmet Öncesi Eğitim Sürecinde Derslerin İşlenişine İlişkin Görüşleri." **Millî Eğitim**, 196: 124-140.
- Green, S., Salkind, N. & Akey, T., (2000). **Using SPSS for Windows. Analyzing and understanding data**. New Jersey: PracticeHall.
- Guskey, T. R. & Passaro, P.D., (1994). Teacher efficacy: A study construct dimensions. **American Educational Research Journal**, 31: 627-643.
- Henson, R. K., (2001). **Relationships between preservice teachers' self-efficacy, task analysis, and classroom management beliefs**. Paper presented at the Annual Meeting of the Southwest Educational Research Association, New Orleans, LA.
- Hoy, W. K. & Woolfolk, A. E., (1993). Teachers' sense of efficacy and the organizational healthy of schools. **The Elementary School Journal**, 93: 356-372.
- Johnson, R. B., & Onwuegbuzie, A. J. (2004). Mixed methods research: A research paradigm whose time has come. **Educational Researcher**, 33(7), 14-26.
- Johnson, B. & Turner, L. A. (2003). Data collection strategies in mixed methods research. In A. Tashakkori & C. Teddlie (Eds.), **Handbook of mixed methods in social and behavioral research** (pp. 297-319). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Kahyaoglu, M., & Yangin, S., (2007). "İlköğretim Öğretmen Adaylarının Mesleki Öz-yeterliklerine İlişkin Görüşleri". **Kastamonu Eğitim Dergisi**, 15 (1): 73-84.
- Karaca, E., (2006). Öğretimde Planlama ve Değerlendirme Dersine Yönelik Bir Tutum Ölçeği Geliştirme. **Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 16, 213-230.
- Karacaoğlu, C., (2009). Öğretmenlerin Sınıf İçi Yeterliklerine İlişkin Bir Araştırma (Ankara İli Örneği), **Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi**, 8 (30): 60-78.
- Karasar, N., (1991). **Bilimsel araştırma yöntemi**. Ankara: Sanem Matbaacılık San ve Tic. A.Ş.
- Kavcar, C. (2003). **Alan öğretmeni yetiştirme**. Eğitimde Yansımalar: VII. Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Ulusal Sempozyumu, Sivas Cumhuriyet Üniversites-i Kültür Merkezi, 10-12.
- Kılıç, A. & Acat, M. B., (2007). "Öğretmen Adaylarının Algılarına Göre Öğretmen Yetiştirme Programlarındaki Derslerin Gerekliklik ve İşe Vurukluk Düzeyi." **Sosyal Bilimler Dergisi**, 17: 21-37.
- Kiremit, H. Ö., (2006). "Fen Bilgisi Öğretmenliği Öğrencilerinin Biyoloji ile İlgili Özyeterlik İnançlarının Karşılaştırılması." Yayımlanmış Doktora Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kotoman, H., (2010). Turkish early childhood educators' sence of self-efficacy. **Electronic Journal of Research in Educational Psychology**, 8 (2): 603-616.
- Köklü, N., Büyüköztürk, Ş. & Bökeoğlu, Ö. Ç., (2006). **Sosyal bilimler için istatistik**. Ankara: Pegem-A Yayıncılık.
- Kutluca, T., Birgin, O., & Çatlıoğlu, H., (2007). Öğretimde planlama ve değerlendirme dersi uygulama etkinliklerinin öğretmen adaylarına sağladığı faydalar. **Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 10 (1): 89-110.
- Küçüköğlu, A. & Köse, E., (2008). Yükseköğretim düzeyinde sınıf atmosferinin öğrenci başarısına etkisi. **Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 12 (2): 175- 188.
- Milner, H. R. & Woolfolk Hoy, A., (2003). A case study of an African american teachers' self-efficacy, stereotype threat, and persistence. **Teaching and Teacher Education**, 19 (2), 263-276.
- Miron, M., (1983). What makes a good teacher? **Higher Education in Europe**, 8 (2): 45-53.
- Moore, W. & Esselman, M., (1992). **Teacher efficacy, power, school climate and achievement: A desegregating district's experience**. Paper presented at the annual meeting of the American Educational Research Association, San Francisco.

- Morgil, İ., Seçken N. & Yücel S., (2004). "Kimya Öğretmeni Adaylarının Öz-yeterlilik İnançlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi." **Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi**, 6 (1): 62-72.
- Otacıoğlu, S.G., (2008). "Müzik Öğretmenliği Okul Deneyimi-I Uygulamalarına Katılan Öğretmen Adaylarının Öz etkililik-yeterlilik Düzeylerinin İncelenmesi." **Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 32 (1): 163-170.
- Öksüz, Y., & Coşkun, K., (2012). Öğretmenlik Uygulaması I-II Derslerinin Zihin Engelliler Öğretmen Adaylarının Öz-yeterlilik Algılamaları Üzerindeki Etkisi. **Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi**, 2 (13): 131-155.
- Ross, J. A. (1992). Teacher efficacy and the effect of coaching on student achievement. *Canadian Journal of Education*, 17, 51- 65.
- Semerci, Ç., (2004). Öğrenci Görüşlerine Göre Sınıf Öğretmenliği Derslerinin İşleyişi. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 6-9 Temmuz 2004 Malatya: İnönü Üniversitesi.
- Soodak, L. C. & Podell, D. M., (1998). Teacher efficacy and the vulnerability of the difficult-to-teach student. **Advances in Research on Teaching**, 7: 75-109.
- Sünbül, A. M., (2001). "Bir Meslek Olarak Öğretmenlik. (Edit. Özcan Demirel ve Zeki Kaya)." **Öğretmenlik mesleğine giriş**. Ankara: Pegem-A Yayıncılık.
- Şahinkaya, N., (2008). "Türkiye-Finlandiya Sınıf Öğretmenliği Matematik Öğretimi Programları, Sınıf Öğretmeni Adayları ile Öğretmenlerin Öz-yetkinlik ve Öğrenme-Öğretme Süreçleri Açısından Karşılaştırılması." Yayınlanmış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi.
- Şişman, M., (2001). "Öğretmenliğe Giriş." Ankara: Pegem Yayıncılık
- Uzun, A., Özkılıç, R. & Şentürk, A., (2010). A case study: Analysis of teacher self-efficacy of teacher candidates. **Procedia Social and Behavioral Science**, 2: 5018-5021.
- Üstüner, M., Demirtaş, H., Cömert, M. & Özer, N., (2009). "Ortaöğretim Öğretmenlerinin Öz-yeterlilik Algıları." **Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 9 (17)-1-16.
- Tashakkori, A. & Teddlie, C., (1998). **Mixed methodology: Combining qualitative and quantitative approaches**. London: Sage Publication.
- Teknik Eğitim Fakültesi (TEF), (2006). "Eğitim-Öğretim Rehberi." Ankara: Gazi Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Tanıtım ve Yayın Müdürlüğü.
- Tschannen-Moran, M., Woolfolk-Hoy, A. & Hoy, W. K., (1998). Teacher efficacy: its meaning and measure. **Review of Educational Research**, 68(2): 202-248.
- Tschannen-Moran, M., & Woolfolk-Hoy, A., (2001). Teacher efficacy: Capturing an elusive construct. **Teaching and Teacher Education**, 17(7):783-805.
- Woolfolk, A. E., Rosoff, B. & Hoy, W. K., (1990). Teachers' sense of efficacy and their beliefs about managing students. **Teaching and Teacher Education**, 6 (2): 137-148.
- Yaman, S., Koray Ö.C. & Altınçekiç A., (2004). "Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Öz-yeterlilik İnanç Düzeylerinin İncelenmesi Üzerine Bir Araştırma." **Türk Eğitim Bilimleri Dergisi**, 2 (3): 355-364.
- Yeler, M. (2001). Öğretimde Planlama ve Değerlendirme Dersine İlişkin Öğrenci Görüşleri. **Burdur Eğitim Fakültesi Dergisi**, 3 (3): 131-143.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H., (2006). **Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri**. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- YÖK., (1998a). T. C. Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı eğitim fakültesi öğretmen yetiştirme lisans programları. Ankara.
- YÖK., (1998b). "Eğitim Fakülteleri Öğretmen Yetiştirme Programlarının Yeniden Düzenlenmesi." Ankara.
- YÖK., (2007). "Öğretmen Yetiştirme ve Eğitim Fakülteleri (1982- 2007) raporu." Ankara.

AN INVESTIGATION INTO THE EFFECT OF EDUCATIONAL PLANNING AND EVALUATION COURSE ON PRE-SERVICE TEACHERS' SELF-EFFICACY PERCEPTIONS

Hakan KURT*

Gülay EKİCİ**

Özlem AKSU***

Murat AKTAŞ****

Ahmet GÖKMEN*****

Abstract

The aim of the present study is to analyze the effects of educational planning and evaluation course on pre-service teachers' self-efficacy perceptions. A total of 196 teachers participated in the study. The research was based on the mixed model. In data collection, the Teacher Self-Efficacy Scale developed by Tschannen-Moran & Hoy (2001) was used. The Cronbach's alpha reliability coefficient for the whole scale was found to be .94. In the analysis of quantitative data, descriptive statistics, t-test for dependent groups, t-test for independent groups, one-way analysis of variance (ANOVA) and impact size correlation coefficient were performed. In the analysis of qualitative data, content analysis was adopted. At the end of the study, it was observed that educational planning and evaluation course had a positive influence over pre-service teachers' self-efficacy perceptions. In addition, it was found that pre-service teachers' self-efficacy perception levels did not differ significantly in terms of general academic achievement level and high school type. The only significant difference was observed in the female pre-service teachers' self-efficacy perceptions. As for the qualitative data, the pre-service teachers emphasized that the educational planning and evaluation course had a positive impact on the improvement of teacher self-efficacy perception, but they believed more practice should be incorporated in the course.

Key Words: teaching profession courses, educational planning and evaluation course, pre-service teacher, teacher self-efficacy perception, teacher education

* Assist.Prof.Dr. Necmettin Erbakan University Ahmet Keleşoğlu Education Faculty, Department of Biology Education, Meram-Konya

** Assoc. Prof. Dr. Gazi University, Gazi Education Faculty, Department of Educational Sciences, Teknikokullar/ Ankara

*** Biology Teacher, Kazan Mustafa Hakan Güvençer Anatolia High School-MEB, Ankara

**** Dr. Mehmet Tunç Fen Eğitim Kurumları, Ankara

***** Res. Asst., Gazi University, Gazi Education Faculty Department of Biology Education, Teknikokullar/ Ankara